

Najaar 2015

70

Natuurwerkdag op zaterdag 7 november 2015

Vereniging “De Oeverlanden Blijven!”

Postadres:

E. de Boer-van Rijkstraat 36-I, 1065 GN Amsterdam

telefoon: 020.615.4557**Ledenadministratie:**

J. v. Lennepkade 109-D, 1054 ZJ Amsterdam

website: www.oeverlanden.nl**e-mail:** bestuur@oeverlanden.nl

De Oeverlanden liggen aan de noordkant van de Nieuwe Meer, ten zuiden van de snelweg A4. Dertig jaar geleden heeft een actiegroep dit unieke natuurgebied behoord voor 'stadsontwikkeling'. De Vereniging "De Oeverlanden Blijven!" (VDOB!) is voortgekomen uit deze actiegroep. Het gebied wordt in samenwerking met de bestuurscommissie Nieuw-West onderhouden door beheervrijwilligers van de VDOB!, die het op traditioneel-ecologische wijze beheren.

Het centrum van de vereniging is het depot, van waaruit de beheervrijwilligers werken; het Natuur- en Milieu Educatiecentrum (NME) De Waterkant, waar de excursies starten; de jeugdnatuurclub Biobende haar activiteiten houdt; en Stichting Veldstudie natuureducatie aan schooljeugd geeft. Het depot is gelegen aan het begin van het Anton Schleperspad, plm. 75 m vanaf de Riekerweg.

U kunt het NME bezoeken tijdens excursies en doorgaans op dinsdag en woensdag tussen 10.00 en 16.00 uur terwijl de beheervrijwilligers er zijn, evenals soms op zondag. Telefoon op het depot: 020-6691963.

De *Oever* verschijnt tweemaal per jaar. Daarnaast komt geregeld een digitale nieuwsbrief uit, met informatie over actuele ontwikkelingen. U kunt deze nieuwsbrief ontvangen door uw e-mailadres door te geven. Op www.oeverlanden.nl en in huis-aan-huisbladen worden onze excursies gepubliceerd.

Nieuwe leden kunnen zich opgeven per post, via de website of per e-mail, en door minimaal € 10,- te storten op bankrekening NL47 INGB 0004 0688 09, o.v.v. 'Nieuw lid' en uw naam en adres.

Aan dit nummer werkten mee: Yigal Boegborn, Hans Bootsma, Nico Jansen, Ruud Jansen, Tello Neckheim, Carla Peperkamp, Liesbeth Stricker, Onno-Sven Tromp.

Bestuur en medewerkersLiesbeth Stricker, voorzitter, bestuur@oeverlanden.nl

Daphne de Wijs, vice-voorzitter

Ruud Jansen, penningmeester

Ria Beerlage, ledenadministratie

Nico Jansen, Tello Neckheim, bestuursleden

JanKees van Dijk, publiciteit. Tel: 020-6171915 (tussen 20.00 en 9.00 uur)

Ben Bolscher, webmaster, webmaster@oeverlanden.nlOnno-Sven Tromp, redacteur, redactie@oeverlanden.nl

Rein Cremer, beheervrijwilligers. Tel: 020-6934480

Sonja Hoekmeijer, jeugdnatuurclub Biobende, natuurclub@oeverlanden.nl

Stichting Veldstudie: coördinator natuureducatie Paul Kamsteeg.

Tel: 034-7342085, natuureducatie@oeverlanden.nl**In dit nummer****2** Colofon en inhoud**3** Waarnemingen**4** Maaibeheer**6** Interview Ruud Jansen**7** Jubileumboek**8** Stormschade**9** Dansfestivals**10** Amsterdamse Bos**11** Tuinafval / ANBI-status / Activiteiten**12** Sloterweg**Druk:** De Appelbloesem Pers,
Amsterdam, oplage: 950Foto voorpagina: beheervrijwilligers, *Yigal Boegborn*

Varens | foto Yigal Boegborn

Bladwesp | foto Tello Neckheim

Hondskruid | foto Hans Bootsma

Nieuwe waarnemingen in de Oeverlanden

De Noordelijke Oeverlanden zijn, zoals we allemaal weten, rijk aan natuur. We zeggen dan dat het landschapspark een heel hoge biodiversiteit bezit. Dat komt doordat het gebied rijk geschakeerd is aan soorten ondergrond, maar ook door het beheer.

Het natuurlijk beheer, vroeger wel ecologisch beheer genoemd, heeft ervoor gezorgd dat de natuurlijke successie zijn gang kan gaan, maar ook hier en daar juist wordt stopgezet om bepaalde biotopen te behouden. Door het kleinschalige beheer lopen er in de Oeverlanden diverse natuurlijke processen door elkaar. Hierdoor vinden we steeds weer 'nieuwe' planten en dieren. Zoals is aangegeven in ons jubileumboek *Natuurlijk Noordelijke Oeverlanden*, hebben we nog lang niet alle planten en dieren ontdekt. In deze rubriek weer enkele 'nieuwkomers'.

Geelvlekslak *Marstoniopsis scholtzi*

De geelvlekslak stond al op de lijst van de Oeverlanden, maar dat had te maken met het feit dat hij was gevonden in de Nieuwe Meer aan de zijde van het Amsterdamse Bos. Daardoor bestond er een kans dat het kleine slakje ook aan de noordzijde van de Nieuwe Meer voorkwam. Vorig jaar is op het strandje naast educatiecentrum De Waterkant aanspoelsel verzameld en dat is onderzocht op zoetwaterslakjes.

Er werden honderden slakkenhuisjes gevonden, waaronder een huisje van de geelvlekslak. Het huisje meet niet meer dan drie millimeter hoog. Het slakje kruipt op rietstengels of stenen en hout langs de oevers van de Nieuwe Meer. De geelvlekslak houdt waarschijnlijk van zuurstofrijk water dat niet vervuild is met chemische stoffen. Het slakje heeft twee geelgekleurde vlekjes boven de ogen en ontleent daaraan zijn naam. Het is mij niet bekend wat de functie is van die vlekjes.

Bladwesp *Tenthredo femula*

In de vroege zomer op zonnige dagen kun je verschillende soorten bladwespen zien op de bladeren van de braam of op andere planten langs het fietspad in het natuurgebied van de Oeverlanden. Natuurlijk leven de bladwespen overal

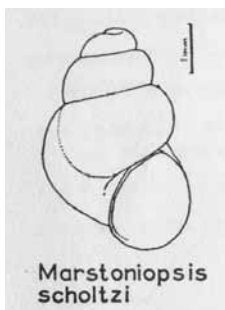
in het gebied, maar je moet ze maar net zien. De volwassen dieren leven vaak van stuifmeelkorrels, die op de bladeren liggen. De wespen zijn niet gevaarlijk of eng en leven maar kort. De larven zijn vaak op bladeren in de buurt te vinden; ze lijken een beetje op kleine rupsen en eten van vruchten of bladeren. Er zijn meer dan vijfduizend soorten bladwespen en in de Oeverlanden zullen zeker tientallen voorkomen. Deze soort, zonder specifieke Nederlandse naam, werd afgelopen jaar als nieuw genoteerd.

Hondskruid *Anacamptis pyramidalis*

Zeer bijzonder en eigenlijk onverwachts werd het hondskruid aangetroffen in de Oeverlanden. Dit is een beschermde wilde orchidee, die vroeger alleen in zeedorpenlandschappen en in Zuid-Limburg werd aangetroffen. Later werd de orchidee ook gevonden op aangevoerd kalkrijk zand, zoals op de voormalige opgespoten terreinen in het Westelijk Havengebied in Amsterdam. En nu dus ook in de Oeverlanden. De naam 'hond' geeft aan dat het kruid geen nut heeft voor de mens. De wetenschappelijke naam *pyramidalis* zegt iets over de vorm van de bloeiwijze. Als de plant nog niet volledig in bloei staat, is de bloemtros piramidevormig. We houden de vindplaats angstvallig geheim, want het is eerder voorgekomen dat in ons gebied beschermde orchideeën of bijzondere varens werden uitgestoken oftewel geroofd.

Buizerd *Buteo buteo*

De buizerd komt al jaren in de Oeverlanden voor als jager of om te rusten, maar in 2015 heeft de vogel succesvol gebroed. Het gammele nest was hoog in een ijle wilg gemaakt en was van een afstand gemakkelijk te zien. Wij hadden eerder de blauwe reiger verwacht, maar de buizerd doet het goed in Amsterdam. Blijkbaar is er voldoende voedsel en is de drukte van de autosnelwegen en recreatie geen probleem. Waarschijnlijk is het broedpaar afkomstig van buizerds in de omgeving: er broeden al jarenlang buizerds in het Amsterdamse Bos en langs de autosnelweg. Met deze grote roofvogel is de lijst van broedvogels gekomen op rond de veertig.

Huisje van de geelvlekslak

De Bellenblaasveldjes in ontwikkeling

Zeven jaar geleden schreef ik in Oever 56 over het beheer van enkele kleine graslandjes in de Oeverlanden. Tijd om weer eens op wat ontwikkelingen in te zoomen, in dit geval op twee graslandjes gelegen aan het begin van de Ecosloot.

Bellenblaasveldjes

Zo langzamerhand beginnen bij ons de benamingen Hoge en Lage Bellenblaasveldje in zwang te raken. Dit omdat ze gelegen zijn rond één van de twee installaties die via buizen lucht in de diepere lagen van de Nieuwe Meer blazen om zo de vorming van het giftige blauwalg te verhinderen. Het lage veldje ligt aan het begin van het op het noorden gelegen talud van de Ecosloot, die achter de eind jaren negentig aangelegde strandjes gegraven is als ecologische compensatie voor de aanleg van recreatievoorzieningen. Het hoge veldje ligt aan de andere kant van het pad.

Sinds een jaar of tien wordt het maaien langs het steile talud uitbesteed aan een door het stadsdeel ingehuurd aannemer. Door organisatorische rompslomp gebeurt dit nog al eens later dan goed is voor grazige vegetaties, en met te zwaar materieel. Het werk maakt door de diepe bandensporen en afgeschraapte bodems vaak een liefdeloze indruk. Dat vind ik zonde, omdat er op deze plek blauwe knoop voorkwam, met als bloemen mooie blauwe bolletjes die veel vlinders trekken. De soort staat op de rode lijst, al is deze in het oosten van het land in natte schraallandjes nog redelijk aan te treffen.

Kleinschalig beheer

Reden om mij een aantal jaren geleden over de Bellenblaasveldjes te ontfermen. Daarbij beschouw ik de blauwe knoop als een 'richtsoort'. Dat wil zeggen dat ik verwacht dat een maaibeheer waarbij deze soort bevordert wordt, ook goed voor andere soorten zal zijn. Dus maai ik de veldjes met de bosmaaier als de blauwe knoop is uitgebloeid en het zaad al redelijk verspreid is, begin september.

Op de veldjes kwamen ook veel op verruiging duidende soorten voor als dauwbraam, duinriet, heermoes en riet, die een goede ontwikkeling tot bloemrijk grasland verhinderen. Eigenlijk hangen de veldjes in tussen één of twee maaibeurten per jaar. Door een kleinschalige werkwijze is het mogelijk telkens een klein gedeelte midden in het groeiseizoen te maaien, waardoor deze soorten langzamerhand teruggedrongen worden.

Het is een gelukkige omstandigheid dat het mogelijk is de blauwe knoop in de eerste helft van september te maaien, want dat betekent dat er nog voedingsstoffen afgevoerd kunnen worden; na 15 september trekken de meeste planten hun energie versneld in de wortels terug. Volgens sommigen begint dit eigenlijk al rond 1 september. Normaal gesproken bloeit de blauwe knoop in augustus, waardoor zo'n vegetatie pas begin oktober gemaaid kan worden. Maar in een minder natte omgeving komt de plant een maand eerder in bloei. Al heeft de soort altijd wat vocht in de ondergrond nodig. Het is dan ook wat merkwaardig om te zien hoe de blauwe knoop in de Oeverlanden op enkele plekken relatief droog lijkt te staan. De verklaring hiervoor is dat er op die plekken van kwelwater sprake is.

In de sloot beneden aan het talud wordt, bij de opening van het dammetje dat bestuurslid Nico Jansen heeft aangelegd, een afvoer van één kubieke meter per uur gemeten. Dit moet water zijn dat vanuit de Nieuwe Meer door het kalkhoudende zand sijpelt. Kalkrijke kwel doet bij ecologen het hart sneller kloppen, omdat het beschouwd wordt als een belangrijke factor bij het ontstaan van interessante vegetaties.

foto Hans Bootsma

Uitbreiding soorten

De blauwe knoop heeft zich sinds 2011, toen ik zelf ben gaan maaien, gestadig uitgebreid. Tevens hebben zich andere soorten gevestigd dan wel uitgebreid. Mooi is dat de fraaie grassoort bevertjes, gebruikt in droogboeketten en eveneens een rodelijstsoort, zich flink verspreid heeft. Waarschijnlijk is deze overgewaaid uit het op ongeveer honderd meter gelegen Hondenbaaitje. Ook de grote ratelaar, al langere tijd langs een deel van het pad goed aanwezig, is in steeds meer hoekjes te zien. De eerste rietorchissen zijn verschenen; de rodelijstsoort kamgras komt onregelmatig tot bloei, terwijl reukgras al behoorlijk vertegenwoordigd was. Maar vooral de margriet heeft zich prachtig uitgebreid, en belooft meer. Daarnaast is steeds meer rode klaver te zien, een op zichzelf algemene soort, maar wel eentje die dikwijls een hoofdrol speelt in de betere graslanden. Los van de toegevoegde waarde van de rode kleur in het totale kleurenpalet, is de rode klaver een indicatie dat het met de ontwikkeling van het graslandje de goede kant op gaat.

Er zijn meer gewone soorten die in deze ontwikkeling passen: duizendblad en smalle weegbree op beide veldjes, veldzuring, hopklaver en ringelwikke op het lage veldje, en klein streepzaad, liggende klaver en pastinaak op het hogere. En rond een bosje ontwikkelt de bermooievaarsbek zich steeds beter. Het zal spannend zijn of zich nog meer leuke soorten willen vestigen. In de omgeving groeien de nodige kandidaten: knoepkruid, gewone rolklaver en glad walstro langs de Oude Haagseweg, kruisbladwalstro en knolsteenbreek in het Hondenbaaitje, en er staat al een sikkelsklaver in de buurt.

Botanische ontwikkeling

In de Oeverlanden hebben we niet de capaciteit om alle daarvoor in aanmerking komende gedeelten op tijd en zeer gefaseerd te maaien, maar een aantal plekken zijn de moeite van het ontwikkelen waard. Los van het behoud voor de Oeverlanden van mooie soorten, kun je zo ook de botanische potentie van de verschillende biotopen in het gebied peilen. Door de uitbreiding van allerlei soorten bouw je een zaadbank op die deels naar de omgeving zal uitstralen. Soorten kunnen zich daardoor op andere plekken vestigen of kunnen dit in de toekomst gaan doen als vegetaties zich daar verder ontwikkelen, misschien als er na de samenvoeging met het Amsterdamse Bos ruimte komt voor een iets intensiever maaibeheer. Hopelijk behoort dan ook het te grove maaierwerk door aannemers tot het verleden.

Niet dat het wenselijk zou zijn overal in de Oeverlanden intensief maaibeheer te voeren. Het bestaan van ruig grasland en ruigte is voor veel insectensoorten belangrijk. Zeker in een openbaar toegankelijk stukje struinnatuur is het voor de hand liggend niet overal een al te verfijnd botanisch beheer te voeren. Maar mijn ervaringen met maaibeheer in de Oeverlanden geven mij het gevoel dat er op allerlei plekken mogelijkheden liggen voor een relatief snelle botanische ontwikkeling.

Ik heb trouwens goede hoop dat de Bellenblaasveldjes na verloop van tijd nog maar eenmaal per jaar gemaaid hoeven te worden; het huidige beheer beschouw ik als ontwikkelingsbeheer. Mogelijk is het dan een idee om de inspanningen telkens op een ander gedeelte van de Oeverlanden te concentreren, waardoor het hele gebied in de loop der tijd een nog hogere botanische kwaliteit bereikt.

Hans Bootsma

Blauwe knoop met het icarusblauwtje |
foto Hans Bootsma

'Lees ons jubileumboek!'

Interview met Ruud Jansen, bestuurslid bij de Oeverlanden

Bij de Algemene Ledenvergadering van afgelopen voorjaar is Ruud Jansen benoemd tot penningmeester van de Vereniging "De Oeverlanden Blijven!" (VDOB!). Hij woont met zijn gezin aan de rand van het natuurpark Vrije Geer, dat

ligt ingeklemd tussen Sloten, Nieuw-Sloten en De Aker. Vanuit de tuin heb je uitzicht op de ooievaars en hun nest, en op de andere zestig soorten vogels die hij in het weiland voor het huis heeft gespot. Vaak lopen er in het weiland ook nog paarden van een manage in de buurt. In de venterbank staat een verrekijker.

Je woont op een mooie plek!

'Ja, eigenlijk ben ik niet speciaal een vogelmens, maar ik vind het toch erg mooi om al die vogels te zien. Vanuit onze huiskamer of vanaf het terras. Futen, aalscholvers, ganzen; kieviten in de lente. En ik heb zelfs een ijsvogel in onze wilg gezien. We wonen al zeventien jaar in Nieuw-Sloten, maar toen dit huis vijf jaar geleden werd verkocht, dacht ik: dat moeten we hebben!'

Waar komt je belangstelling voor de natuur vandaan?

'Al sinds mijn dertiende ben ik actief in de natuur. Ik woonde toen in Naarden en ging vaak naar Laegieskamp, dat tegenwoordig onder het beheer van Natuurmonumenten valt. En met de Christelijke Jeugdbond van Natuurvrienden bezocht ik elke zaterdag een ander natuurgebied, de Ankeveense Plassen of de Eempolder bijvoorbeeld. Ik wist al heel gauw dat ik biologie wilde studeren, en dat heb ik ook gedaan, aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Ik ben vooral geïnteresseerd in insecten, en kevers in het bijzonder.'

Dus je bent entomoloog?

'Na mijn studie heb ik nog een jaar onderzoek als entomoloog gedaan, maar ik zag wel in dat ik daar nooit van zou kunnen leven. Telkens losse projecten, telkens subsidie aanvragen. Daarom heb ik me omgeschoold en ben ik in het bankwezen terechtgekomen. Ik werk al vijftienvier jaar bij ABN AMRO. Ik werk op het hoofdkantoor aan de Zuidas en als ik naar de drieëntwintigste verdieping ga, kan ik de Nieuwe Meer en de Oeverlanden zien liggen.'

Hoe ben je bij VDOB! terechtgekomen?

'Al sinds ik in Nieuw-Sloten woon, kom ik veel in de Oeverlanden. Tien jaar nadat ik me had omgeschoold, begon het toch weer te kriebelen en pakte ik na werktijd mijn oude passie weer op. Mijn eerste indruk van de

Oeverlanden was eigenlijk niet zo positief: een klein natuurgebied met een grote recreatiedruk. Maar gaandeweg kwam ik er steeds vaker, op een gegeven moment zelfs elk weekend. En ik was aangenaam verrast door de enorme variatie aan kevers en andere insecten.'

En nu ben je toegetreden tot het bestuur.

'Als penningmeester houd ik me natuurlijk bezig met alle financiële zaken, maar ik probeer ook wat meer duidelijkheid te scheppen in wie wat doet. Het penningmeesterschap heb ik overgenomen van Ria Beerlage. Zij had alles goed voor elkaar, waardoor ik op een rijdende trein ben gesprongen. Daardoor heb ik tijd om me met andere zaken bezig te houden. Zo heb ik recentelijk geholpen met het stroomlijnen van de website van onze vereniging. Ik zou graag willen dat er meer aandacht komt voor de inventarisatiepagina op de website.'

Wat is jouw visie op de vereniging?

'Ik zie drie belangrijke pijlers voor de VDOB!: activisme, beheer en onderzoek. In de eerste plaats dus activisme, want het blijft belangrijk dat we de Oeverlanden behouden en verdedigen tegen bedreigingen van buitenaf. Of dat nu projectontwikkelaars of festivals zijn. In de tweede plaats het beheer: het werk dat de beheervrijwilligers verzetten is ontzettend belangrijk voor het behoud van de biodiversiteit in ons gebied. En in de derde plaats het onderzoek, het inventariseren van de flora en fauna in de Oeverlanden. Ik zou ook graag zien dat die derde pijler, onderzoek, de tweede pijler, beheer, beter gaat ondersteunen. Dat we dus op basis van onderzoek naar planten en dieren in de verschillende delen van de Oeverlanden tot bepaalde beheermethoden zouden komen. Ik vind ook dat ons NME-centrum De Waterkant beter benut kan worden; ik zou daar het liefst in het weekend een groep jonge onderzoekers aan het werk laten gaan om ze consequent de biodiversiteit van de Oeverlanden te laten inventariseren.'

Je hebt ook meegeschreven en -geregideerd aan het jubileumboek *Natuurlijk Noordelijke Oeverlanden* dat bij de laatste Algemene Ledenvergadering van de VDOB! werd gepresenteerd.

'Ik heb geschreven over de biodiversiteit van de Oeverlanden en het stuk over kevers is natuurlijk van mij. Ik heb alweer een idee voor een nieuw boek, over het beheer in de Oeverlanden. Daarin zou ik de resultaten willen beschrijven van bijvoorbeeld het kleinschalige maaibeheer, zodat we kunnen laten zien dat de variatie aan flora en fauna daardoor toeneemt. Zo'n boek zou van mij bij het volgende lustrum van de vereniging mogen verschijnen.'

Je bent dus weer flink actief als entomoloog?

‘Ja, ik lever nog steeds bijdragen aan artikelen en verslagen van de Nederlandse Entomologische Vereniging. En deze zomer heb ik een sabbatical genomen voor drie maanden. In die tijd ben ik misschien maar twee, drie keer in de Oeverlanden geweest. Ik wilde mijn blik verruimen en heb daarom

juist allerlei andere natuurgebieden in Nederland bezocht. Van Zuid-Limburg en de uiterwaarden langs de Waal tot de oude wouden in Friesland. Vooral de weidsheid van het landschap in die gebieden heeft me getroffen. En tegelijkertijd deed het me weer inzien hoe goed we het in de Oeverlanden doen. Neem nou de kevers: daarvan komen er in de Oeverlanden ongeveer duizend soorten voor. In de Kaaistoep in Noord-Brabant zijn dat er vijftienhonderd, maar dat gebied is tientallen malen groter dan de Oeverlanden. Dan hebben we toch een fantastisch rijk gebied te beheren?’

Maar komen die duizend kevers in de Oeverlanden niet elders ook voor?

‘Lees ons jubileumboek! Daarin laat ik zien dat in ons gebied dertien keversoorten voorkomen die niet eerder in Noord-Holland werden aangetroffen. En maar liefst 328 soorten uit de Oeverlanden zijn nog niet gesignaleerd in het Amsterdamse Bos, terwijl dat gebied vijftien keer zo groot is als de Oeverlanden. Ik vind ook echt dat we de Amsterdamse stadsecologen moeten uitnodigen om ze weer eens te laten zien hoe groot de biodiversiteit van de Oeverlanden is.’

David Geurds, voormalig coördinator natuureducatie, vond in Oever 69 dat we in Nederland vaak een beetje poezelig doen over natuur. Wat vind jij?’

‘Ik ben het daar niet mee eens. Op de ontbossing van de tropische regenwouden heb ik jammer genoeg weinig invloed, maar als bestuurslid en onderzoeker kan ik een concrete bijdrage leveren aan het behoud en beheer van de Oeverlanden. Een klein maar waardevol stukje natuur waar duizenden Amsterdammers veel plezier aan beleven. Je moet grootschalig denken, maar kleinschalig in actie komen.’

Onno-Sven Tromp

Natuurlijk Noordelijke Oeverlanden

Het bestuur van de Vereniging “De Oeverlanden Blijven!” (VDOB!) houdt zich niet alleen bezig met besturen. Drie leden van het nieuwe bestuur, dat in mei 2015 is benoemd, hebben actief meegeschreven aan *Natuurlijk Noordelijke Oeverlanden*. Dit boek verscheen ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van de vereniging. Daarin geven de bestuursleden Tello Neckheim (auteur en redactie), Ruud Jansen (auteur en redactie) en Daphne de Wijs (eindredactie) samen met zeven anderen een overzicht van de geschiedenis en rijke flora en fauna van de Oeverlanden. Op de voorpagina van de *Westerpost* verscheen een artikel over het boek en over de overhandiging van het eerste exemplaar aan schrijver en tv-presentator Abdelkader Benali.

Alle leden van de VDOB! hebben een gratis exemplaar ontvangen. Er kwam een leuke reactie van een 92-jarige Amsterdamse, die al heel lang in het gebied (Ijssloot) een zomerhuisje heeft en het verhaal over de historie met veel plezier had gelezen. Ook kregen de redacteurs veel reacties over de mooie foto's. En in het begin kwamen er allerlei opmerkingen over fouten, wat aangeeft dat sommige lezers het boek echt goed hebben uitgeplozen. Ook lijkt het boek aan een internationale tournee begonnen: er belandden al zeker twee exemplaren in Australië en eentje in Israël. Tip: geef het boek cadeau aan iemand in de buurt die nog niet lid is. Voor bestellingen: kijk op www.oeverlanden.nl, onder ‘Winkel’.

Het is een fraai jubileumboek geworden dat het verdient bekeken en gelezen te worden. Daarom hier een quiz.

Vraag 1: Door welk diertje wordt de zoetwaterneriet gegeten?

Vraag 2: Welke vlinder werd in de periode 2011-2013 gemiddeld 241 keer per jaar in de Oeverlanden waargenomen?

Vraag 3: Welke plant is in 2013 voor het eerst in het moerasbos waargenomen?

Vraag 4: Welk gebied in de Oeverlanden is een goede plek voor de ontwikkeling van muggenlarven?

Vraag 5: Welk percentage van de in Nederland voorkomende amfibieën komt voor in de Oeverlanden?

Vraag 6: Van waar naar waar loopt de ecologische verbindingszone Groene AS?

Vraag 7: Welk zeldzaam diertje werd in 2014 in de Oeverlanden waargenomen door Sander Schagen?

Vraag 8: Wie stelde zijn onderwatercamera beschikbaar voor foto's in het jubileumboek?

Vraag 9: Welke mossel lijkt op de driehoeksmossel?

Vraag 10: Welk diertje is in de Oeverlanden wel in braakballen aangetroffen, maar niet levend?

U kunt uw antwoorden tot en met 31 januari 2016 inzenden via redactie@oeverlanden.nl. Wie aan het boek heeft meegewerkt, is uitgesloten van deelname. Onder de goede inzenders wordt een mooie fles wijn verloot!

Onno-Sven Tromp

Twée stormen

**Dit jaar hebben al twee stormen de Oeverlanden geteisterd.
Bomen gingen om en versperden de paden.**

*Vooraan de koe met markante hoorns in betere tijden
| foto Hans Bootsma*

Schotse hooglander

Tijdens de storm in de nacht van 31 maart 2015 trof het noodlot een Schotse hooglander. De koe kreeg een schietwilg in haar nek, vermoedelijk bij het eten van de jonge twijgen van een eerder omgewaaide boom. Martin van de Berg van het stadsdeel, die de Hooglanders enkele keren per week bezoekt, kwam toevallig die dag langs en deed de ontdekking. De koe moest daar al zeker enkele uren hebben gelegen en leefde nog. Nadat de koe vrij snel was uitgezaagd, stond ze ondanks de gebruikelijke aansporingen niet meer op. Een ingeroepen veearts moest haar schieten om verder lijden te voorkomen. De koe werd door een ecologische slager meegenomen, omdat ze verder in goede conditie verkeerde.

Het was een bijzonder ongelukkig ongeval. Het in Ezinge (Groningen) gevestigde bedrijf Gradiënt, de eigenaar van de hooglanders, had zoiets niet eerder bij de hand gehad. De koe was voor een rund al behoorlijk op leeftijd, bijna veertien jaar, waarvan een kleine zes jaar in de Oeverlanden. Waarschijnlijk was ze zwanger. De afgelopen tijd waren er maar drie runderen in het gebied: een stier, een koe en een jonge witte koe van nu bijna twee jaar oud. Deze laatste wordt in oktober 2015 door Gradiënt meegenomen; een nieuwe volwassen koe zal dan worden toegevoegd.

Publiciteitsmedewerker Jan Kees van Dijk en de populier die vlak voor hem neerging op het Anton Schleperspad | foto Hans Bootsma

Bomenbestand

De storm van zaterdag 25 juli 2015 had voor het bomenbestand nog grotere gevolgen. In een pioniersbos, zoals de Oeverlanden grotendeels zijn, leven veel bomen met een korte levensduur, zoals wilgen, waarvan er veel beginnen af te takelen. Bovendien wortelen ze in het moerasbos niet erg diep, waardoor ze hier en daar als mikado omvielen.

Nog nooit had midden in de zomer zo'n krachtige storm in ons land geraasd. Met de bomen vol in het blad gingen er onvermijdelijk veel tegen de vlakte, in totaal tegen de vijftig; alleen al vijftien in het Jaagpadbos. Naast overal takuitbraak in alle mogelijke maten. Een aantal gevaarlijke situaties in het Jaagpadbos zijn door een bedrijf opgelost. Toch valt er erg veel werk op het bordje van onze beheerploeg, waardoor het maaiwerk dit jaar in het gedrang komt.

Het Anton Schleperspad werd de volgende dag al door leden van de beheerploeg vrijgemaakt van twee grote bomen. De beeldbepalende populier langs het Anton Schleperspad midden in het gebied moest er ook aan geloven. Om deze boom midden jaren negentig te sparen, heeft oud-bestuurslid Chris Arntzen nog een gasleiding weten te laten omleggen.

Hans Bootsma

Voorheen beeldbepalende populier langs het Anton Schleperspad | foto Hans Bootsma

Dansfestivals in de Oeverlanden

Helaas lijken de dansfestivals in het recreatiedeel van de Oeverlanden (de drie strandjes en omgeving) een vast item in de najaars-Oever te worden. Nadat wij in Oever 68 over de twee festivals in mei 2014 hadden bericht, ontving dezelfde organisator wederom vergunningen voor twee festivals in mei 2015.

Publicaties stadsdeel

Gewaarschuwd door de gebeurtenissen in 2014, volgt de Vereniging "De Oeverlanden Blijven!" (VDOB!) de publicaties van de gemeente nauwgezet. Het blijkt dat de afdeling Vergunningen niet erg zorgvuldig handelt. Zo werd de vergunningaanvraag voor het festival van 23 en 24 mei 2015 in december 2014 gepubliceerd zonder de vermelding dat er zienswijzen konden worden ingediend. Na een telefoontje van een belanghebbende werd de publicatie in januari 2015 ingetrokken. In februari werd de vergunningaanvraag opnieuw gepubliceerd, maar nu zonder vermelding van locatie en dus volgde een week later een rectificatie. De festivals werden vervolgens op 20 mei vergund, terwijl de vergunning pas op 27 mei werd gepubliceerd, dus nadat de festivals hadden plaatsgevonden.

Op 20 mei werd ook een vergunningaanvraag gepubliceerd voor een ander festival, op 11 juli in de buurt van de watersportcentra in de Oeverlanden. Op 17 juni was te lezen dat deze vergunningaanvraag was ingetrokken. Maar daarna werd op 8 juli de vergunningverlening voor dit festival gepubliceerd.

Bezwaarschrift

Evenals vorig jaar kreeg de VDOB! de mogelijkheid om achteraf een bezwaarschrift tegen de vergunningverlening in te dienen. Het is natuurlijk niet te begrijpen dat een overheid die van haar burgers eist dat ze zich aan de regels houden, zichzelf niet aan haar regels houdt. Nadat we in

februari 2015 al zienswijzen hadden ingediend, hebben we na de festivals ook een bezwaarschrift ingediend. Daarin kaarten wij het broedseizoen aan, het afsluiten van de strandjes voor twaalf dagen, het gebruik van het Wittewievenveld als fietsenstalling en het niet voldoen aan de vereisten van de vergunning in 2014.

Hoorzitting

Dinsdag 25 augustus 2015 vond er net als vorig jaar een hoorzitting plaats. Dit jaar bleken er meer bezwaarschriften te zijn ingediend dan in 2014. Naast de punten uit het bezwaarschrift kwam ook het ecologisch rapport dat de festivalorganisatie vorig jaar had laten opstellen aan de orde. De afdeling Vergunningen had de vergunning mede op basis van dit rapport verleend, maar het rapport betrof enkel het groengebied rondom de strandjes. Het Wittewievenveld, waaraan uiteindelijk de meeste schade is toegebracht, was niet in het rapport opgenomen.

Advies aan burgemeester

Pas in oktober 2015 weten wij wat de bezwaarschriftencommissie de burgemeester adviseert. De bestuurscommissie Nieuw-West heeft eerder unaniem een advies uitgebracht aan de burgemeester om de Oeverlanden buiten de nog dit jaar op te stellen evenementennota te houden. Laten wij hopen dat het advies van de bezwaarschriftencommissie ook in die richting gaat.

Liesbeth Stricker

Wittewievenveld vóór de festivals | foto Hans Bootsma

Wittewievenveld ná de festivals | foto Liesbeth Stricker

De Oeverlanden binnen het beheergebied van het Amsterdamse Bos. Nu binnenkort!

In Oever 68 schreven we voor het laatst over de plannen voor een noordwaartse uitbreiding van het beheergebied van het Amsterdamse Bos. In een raadsbesluit van 4 april 2012 werd 1 januari 2015 als uiterste datum gesteld waarop de plannen ten uitvoer moesten worden gebracht.

1 januari 2015

De organisatie die wij kennen als de gemeente Amsterdam bestaat uit zeer verschillende geledingen, die het niet steeds met elkaar eens zijn. Achter de schermen wordt een titanenstrijd gevoerd over allerlei zaken waarvan wij burgers zorgvuldig onkundig worden gehouden. Zo verliep de uiterste datum van 1 januari dit jaar zonder geknal van champagnekurken om te toosten op een mooie toekomst voor de Oeverlanden. Het verhaal ging, dat waarschijnlijk ook 1 januari 2016 niet haalbaar zou zijn en dat op 2017 gemikt werd. Ik denk dat de meningsverschillen toen op een hoogtepunt waren.

Compensatie

Om het geheugen nog even op te frissen: de Oeverlanden worden toegevoegd aan het Amsterdamse Bos om te compenseren voor gebiedsverlies ten gevolge van de verbreding van de snelweg A9. Echte compensatie kun je dit natuurlijk niet noemen, aangezien de Oeverlanden al bestaand natuur- en recreatiegebied zijn. Maar er komen wel stukken bij, zoals de laatste weilanden van de Riekerpolder en nog wat reststukken die nu niet duidelijk in beheer zijn, zoals de diverse hondenclubterreintjes, de Rijkswaterstaatsdriehoek et cetera. Een duidelijke grens komt te liggen onderlangs het talud van de snelwegen A4/A10 en langs de Schinkel en de Ringvaart. Deze duidelijkheid is winst.

1 januari 2016

Nu lijkt het erop dat per komende jaarwisseling alsnog het plan uit 2012 wordt gerealiseerd en de Oeverlanden deel gaan uitmaken van de beheerseenheid Amster-

damse Bos. Echte werkafspraken zijn nog niet gemaakt, dus hoe een en ander in het vat gegoten wordt, is niet helder. Wat ons betreft blijft de vereniging met hulp van vrijwilligers het beheer voeren, maar wordt de slagkracht vergroot door op te schalen van 0,4 voltijdsbaan naar 2,5 voltijdsbaan. Dan kunnen alle noodzakelijke werkzaamheden, juist ook in het recreatiegedeelte, op het gewenste kwaliteitsniveau uitgevoerd worden. Dan vervalt de noodzaak voor klussen aannemers in te huren; een platte en brede organisatie moet van alle markten thuis zijn.

Kroon

We hopen wel dat we onze aparte stijl kunnen behouden en de romantische vormgeving van borden en buitenmeubilair. De Oeverlanden zijn op volstrekt natuurlijke wijze begroeid geraakt en tot de huidige situatie gevormd, na ruim dertig jaar beheer door onze vereniging. Dat contrasteert mooi met de strakke stijl van het Amsterdamse Bos, dat zichtbaar van de tekentafel komt, met een sterke inslag van de Amsterdamse School. Denk alleen maar aan de vele unieke bruggen van Piet Kramer. De Oeverlanden en Amsterdamse Bos kunnen volgens mij een prima team vormen, indachtig de titel van het plan van Henk Gerritsen uit 1985, die de Oeverlanden zag als: *De kroon op het Amsterdamse Bos*. Hiervoor moet de licht anarchistische Vereniging "De Oeverlanden Blijven!" een vruchtbare synthese vinden met de ambtelijke organisatie van het Amsterdamse Bos. Hopelijk tot wederzijds voordeel. We hebben uiteindelijk dezelfde doelstelling!

Nico Jansen

Romantiek | foto Nico Jansen

Maaiselafvoerplek | foto Carla Peperkamp

Tuinafval

Jammer genoeg komen mensen niet alleen naar de Oeverlanden om te genieten van het groen en de dieren, of om vanaf de oever een duik te nemen in de Nieuwe Meer. We hebben namelijk ontdekt dat er tuiniers zijn die hun afval dumpen op de plek waar wij als beheerders ons maaisel afvoeren.

Nabij de Schinkelbrug achter het Elzenbosje, enigszins verborgen achter een stammenril, hebben we een afvoerplek voor het maaisel. De plek bevindt zich bij een wilg. Wij kunnen de plek het handigst gebruiken via een pad dat naar de boom leidt. Dan kunnen we het maaisel van het Jaagpad en het Jaagpadslootje afvoeren naast de wilg, rechts achterin. Onze opzet is de maaiselhoop niet te hoog te laten worden, zodat hij niet in het zicht valt. Daarom werken we met afvoeren van achter, bij de wilg, naar voren. In de winter kan het maaisel inklinken; daarna beginnen we weer van achter naar voren af te voeren.

Toen wij in het voorjaar bij de wilg kwamen om het maaisel af te voeren, zagen we dat het pad naar de afvoerplek vol lag met aarde, wortelkluiten en snoeimateriaal van struiken en andere vegetatie. Als we maaisel willen afvoeren, is het niet fijn om eerst die zooi van tuiniers op te mogen ruimen.

Carla Peperkamp

ANBI-status

In *Oever 69* van voorjaar 2015 hebben wij de voortgang van de aanvraag van de ANBI-status (Algemeen Nut Beogende Instelling) vermeld. Nu kunnen we de leden melden dat de Belastingdienst de vereniging op 16 juli heeft bericht dat de ANBI-status per 1 januari 2015 is toegekend. Dit betekent dat giften van een particulier aan onze vereniging voor die particulier voor de inkomstenbelasting aftrekbaar zijn. Bovendien hoeft de vereniging geen erfbelasting of schenkbelasting te betalen over erfenissen en schenkingen die zij ontvangt.

Een belangrijke eis van de belastingdienst is de publicatieplicht. Op onze website zijn daarom de doelstelling volgens de statuten, het actuele beleidsplan, een verslag van de activiteiten en de balans en de staat van baten en lasten met toelichting te vinden. Het verslag en de financiële verantwoording zullen jaarlijks binnen zes maanden na het sluiten van het boekjaar via de website openbaar worden gemaakt.

Het heeft helaas wat lang geduurd, maar met de ANBI-status is nu toch de wens van een aantal leden vervuld.

Liesbeth Stricker

Activiteiten

Voor alle activiteiten geldt: verzamelen bij verenigingsgebouw De Waterkant in de Oeverlanden.

Voor meer informatie: JanKees van Dijk. Telefoon: 020-6171915, tussen 20.00 en 9.00 uur.

Excursie, zondag 11 oktober 2015, 11.00-12.30 uur: Paddenstoelen

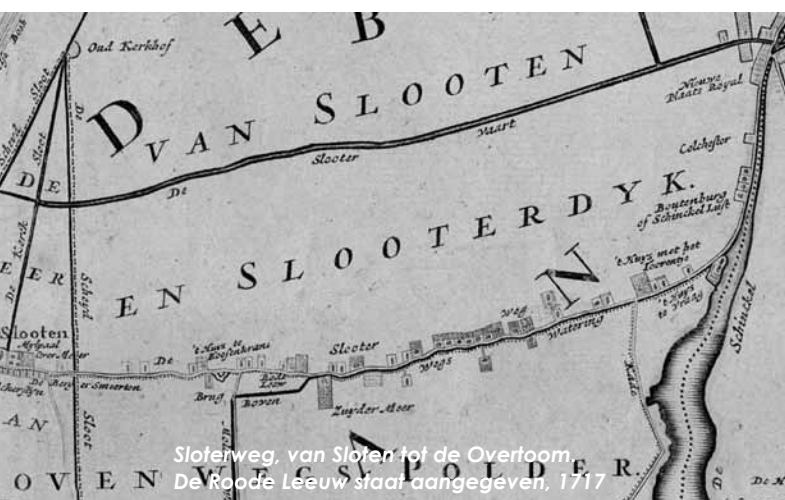
Het is herfst en dus is het weer paddenstoelentijd. In de Oeverlanden kunnen we houtzwammen aantreffen, omdat er veel dood hout ligt. Maar ook het judasoor en het aardsterretje zullen wij waarschijnlijk tegenkomen.

Natuurwerkdag, zaterdag 7 november 2015, 11.00-15.30 uur

Op vijfhonderd verschillende locaties krijgt het landschap in Nederland op de natuurwerkdag een opknapbeurt dankzij vele vrijwilligers. Het beheer in de Oeverlanden wordt gedurende het jaar uitgevoerd door de beheervrijwilligers. Op zaterdag 7 november kunnen leden en andere belangstellenden daaraan meewerken. Zo kan iedereen zien wat er allemaal komt kijken bij het beheren van een mooi natuurgebied als de Oeverlanden. Wij verzoeken leden en belangstellenden zich uiterlijk maandag 2 november aan te melden voor deze natuurwerkdag, vanwege de voorbereidende werkzaamheden. Telefoon: 06-33846602 of e-mail: bestuur@oeverlanden.nl. Voor de harde werkers wordt er rond lunchtijd een lekkere kom (vegetarische) soep met brood geserveerd.

Soep-en-zopie, zondag 7 februari 2016, 13.00-16.00 uur

Onze traditionele Soep-en-zopie-bijeenkomst in de winter. Het bestuur van de vereniging hoopt ook nu weer veel leden te kunnen verwelkomen in De Waterkant om een toast uit te brengen op het nieuwe jaar. En zoals men dat gewend is, gebeurt dat weer met soep, ook vegetarisch, en voldoende zopie. Wij hopen deze middag weer veel mensen te ontmoeten die de Oeverlanden een warm hart toedragen.

Sloterweg, van Sloten tot de Overtoom.
De Roode Leeuw staat aangegeven, 1717

Herberg De Roode Leeuw aan de Sloterweg,
gezien naar het oosten, 1791

De Sloterweg als noordgrens van de Riekerpolder

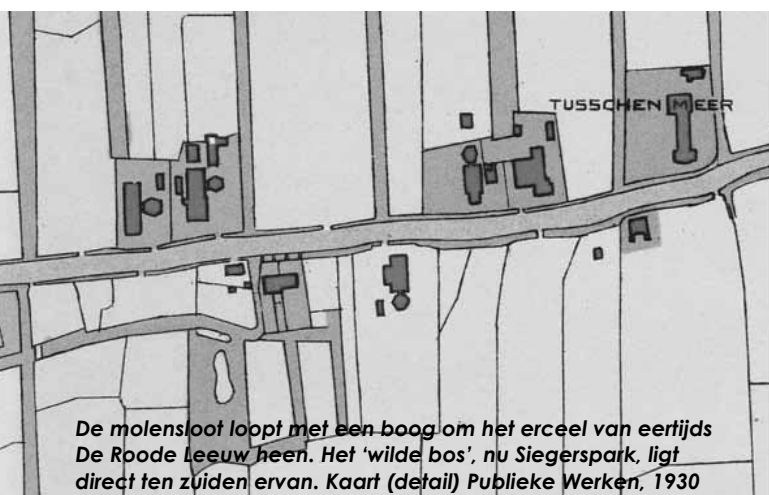
'Wanneer men van Amsterdam komt, ligt de Riekerpolder links van den Sloterstraatweg, waardoor hij aan deze zijde begrensd wordt.' Dat schrijft Dr. B. (Betje) Polak in haar proefschrift in 1929, over haar onderzoek naar de botanische samenstelling van het Hollandse veen, dat zij voor een groot deel uitvoert in de Riekerpolder. Op 8 november 1927 begint zij met boringen achter boerderij Mildenrust, die nog dicht bij Amsterdam gelegen is. Daarna verricht zij boringen achter de boerderij van de weduwe Van Bladeren, tegenwoordig Manege de Ruif. Ten slotte achter de laatste, naamloze, boerderij voor Sloten. Een eerste serie boringen vlak achter de boerderij, een tweede serie halverwege de boerderij en het Nieuwe Meer, een derde serie nabij het Nieuwe Meer.

Toen was de hele Riekerpolder één ruimte, geheel te overzien vanaf de Sloterweg. Boerderij Mildenrust bestaat niet meer, halverwege de jaren vijftig gesloopt. Maar heden ten dage zijn er stukken Sloterweg die de tand des tijds hebben doorstaan. Bijvoorbeeld het stuk vanaf Manege de Ruif tot de net voorbij tuinpark Lissabon. De bebouwing van de Sloterweg aan de kant van de Riekerpolder is pas ontstaan na de inpoldering van 1636. Tot die tijd stond er slechts één woning/gebouw, Huis te Vraag. Vanaf 1675 staat op de kaart een uitspanning/herberg De Roode Leeuw ingetekend.

Hiervan bestaat ook een tekening uit 1791. Op latere kaarten komt de naam niet meer voor, wellicht werd de nering na ruim honderd jaar beëindigd. Ik heb wel gelezen dat deze zaak minder goed bekend stond, vanwege het feit dat er geregeld sprake zou zijn van openbare dronkenschap. Op de tekening van 1791 maakt de herberg een wat geheimzinnige indruk, zo tussen het lover, ver weg van Amsterdam en Sloten. De reiziger moest maar hopen dat er geen onaangenaamheden zouden voorvallen. Later verrees op de plek van De Roode Leeuw een drietal arbeidershuisjes, die nog weer later de huisnummers 711, 713 en 715 kregen. Dat was na de annexatie van de gemeente Sloten door Amsterdam in 1921.

Nu, in 2015, gaat er ineens het verhaal dat de gemeente, of het stadsdeel, deze huisjes wil slopen om er een aantal zogenaamde vrije kavels te maken. Voor veel geld wordt de grond, die voor weinig geld verworven is in de crisisjaren van de vorige eeuw, verkocht of in erfpacht uitgegeven voor de bouw van villaatjes, die weinig bijdragen aan behoud van de historische belevingswaarde van de Sloterweg. Hopelijk wint het verstand het van het winstbejag en kunnen we tot in lengte van jaren blijven genieten van de schone eenvoud van dit ensemble, tegenover de voormalige boerderij Zomerlust van Jan Rijnierse, die de herinnering bewaart aan een oude uitspanning De Roode Leeuw, met een bedenkelijke reputatie.

Nico Jansen

De molensloot loopt met een boog om het erceel van eertijds
De Roode Leeuw heen. Het 'wilde bos', nu Siegerspark, ligt
direct ten zuiden ervan. Kaart (detail) Publieke Werken, 1930

Sloterweg 711-715, authentieke bebouwing langs
de zuidzijde van de Sloterweg, 2015